

V ý r o č n í z p r á v a

Dětský domov se školou,
základní škola a školní jídelna
Hamr na Jezeře

za školní rok

1.9.2020 - 31.8. 2021

zpracoval : Mgr.Václav Konopiský, ředitel

Obsah:

I. Výroční zpráva DDŠ Hamr na Jezeře

1. Charakteristika zařízení

základní charakteristika DDŠ
adresář, kontakty
kapacita
personální a ekonomické zajištění provozu

2. Zprávy jednotlivých úseků činnosti

- zpráva sociálního úseku
- zpráva zdravotnice
- stravovací provoz

3. Základní škola

organizace školy
hodnocení školního roku
další vzdělávání

4. Výchovná činnost DDŠ

personální zajištění
rodinné skupiny, ubytování dětí
výchovná činnost, přehled akcí

5. Zpráva zástupce ředitele

6. Kontroly a inspekce

kontrolní činnost DDŠ
kontroly a inspekce ve školním roce 2020/21

7. Závěrečné hodnocení

1. Charakteristika zařízení

Dětský domov se školou v Hamru na Jezeře je státní školské zařízení pro realizaci ústavní výchovy. Jeho zřizovatelem je MŠMT ČR. Zařízení vzniklo dne 1.9.1967, je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou s maximální koedukovanou kapacitou 48 dětí.

Součástí DDŠ je Základní škola, kam dochází většina z umístěných dětí. Ve výjimečných případech dojíždí děti do jiné školy či učiliště v nejbližším okolí.

DDŠ spravuje majetek skládající se ze tří internátů, školy s venkovním hřištěm s UMT povrchem a jedné správní budovy, kde se nachází i kuchyň s jídelnou. DDŠ má v bezplatném nájmu hřiště obce.

adresář, kontakty :

Dětský domov se školou, 471 28 Hamr na Jezeře, Školní 89

tel.: 487 851 808, 487 829 670 ředitel, 487 829 676 sociální úsek

info@ddshamr.cz, www.ddshamr.cz, DS : 3cc88be, IČO: 62237047

kapacita :

Dětský domov se školou	48 lůžek
Základní škola	48 žáků
Školní jídelna	130 jídel
Výchova	6 rodinných skupin

personální a ekonomické zajištění provozu k 31.8.2021 :

<i>zaměstnanci :</i>	ředitel, zást.ředitele, ved.školy	:	3
	učitelé	:	7
	ved.vychovatel, vychovatelé	:	14
	asistent pedagoga	:	10

.....
celkem pedagog. zaměstnanců : 35

	provozní zaměstnanci	:	8
	stravovací provoz	:	4

.....
celkem nepedagog. zaměstnanců : 12

<u>Nově přijato :</u>	zaměstnanců :	4
	z toho pedagogických :	3
<u>Odešli :</u>	zaměstnanci :	3
	z toho pedagog. :	3, jedna paní učitelka na mateřské dovol.

Přepočtený počet zaměstnanců k 31.8.2021 : 46,33
fyzické osoby celkem : 47,70

Vedlejší hospodářská činnost je vyhodnocována podle účetních období, tj. za kalendářní rok. Podrobnější rozpracování je ve Výroční zprávě o hospodaření. DDŠ má i vedlejší hospodářskou činnost, která spočívá v ubytování a stravování v letních měsících. **Výroční zpráva o hospodaření DDŠ Hamr na Jezeře za kalendářní rok 2020 byla odeslána na MŠMT.**

Majetek, který zařízení využívá ke své činnosti:

- budovy : Rachmanka (č.p.89), Zuzana (č.p.79), Berta (č.p.77), Šárka (č.p.76), Škola (č.p.49)
- hřiště v majetku obce : v bezplatném nájmu
- vozidla : Škoda Octavia (rok výroby 2012), Škoda Rapid (16), Mercedes Vito (18), Ford minibus (10).

2. Zprávy jednotlivých úseků činnosti

Podrobné zprávy za období od 1.9.2020 do 31.8.2021 jsou uloženy u ředitele a vedoucích zaměstnanců.

➤ zpráva sociálního úseku (Pražáková Hana)

Do DDŠ bylo přijato za školní rok **2020/2021** (1.9.2020 - 31.8.2021) **celkem 21 dětí**, od počátku vzniku DDŠ do 31.8.2021 **prošlo evidencí celkem 1329 dětí.**

Za uplynulé období bylo vyřazeno z evidence DDŠ celkem 15 dětí, z toho:

Do VÚ	8
zrušení ÚV	7
nenářízení ÚV	0
zletilostí	0
do DD	0
DDŠ	0

Od 1.9.2020 - 31.8.2021 jsme přijali dle soudního rozhodnutí děti s:

předběžným opatřením	4
ústavní výchovou	17
ochrannou výchovou	0

Děti umístěné dle délky pobytu k 31.8.2021:

Do 6 měsíců:	17
Do 12 měsíců:	5
Do 2 let:	8

Do 3 let: 6
Do 4 let: 4
Do 5 let: 1
Do 6 let: 0
Do 7 let: 1

Útěky ze zařízení za sledované období:

Počet útěků : 59 z toho útěk: 41 x chlapci, 18 x dívky

Počet útěkářů : 18 z toho 12 chlapců, 6 dívek

Z toho dlouhodobé útěky (více jak 3 měsíce) : 0

Příspěvek dle zák.č. 109/02 Sb. a soc. dávka přídavek na dítě dle zák.č.117/1995 Sb.

Období	Předpis	Přijaté platby	Vratky
1.9. - 31.12.2020	114.016,--	193.716,88	75.121,--
1.1. - 31.08.2021	215.879,--	410.374,--	70.289,--

Při příjmu nového dítěte žádáme příslušné úřady práce o výplatu PnD (umožňuje zákon o SSP). Během měsíce září proběhne vyúčtování přeplatků PnD u dětí, které trávily prázdniny ve svých rodinách. PnD se od 1.7.2021 zvýšily, pro děti do 15-ti let z 610,- Kč na 770,- Kč a pro děti nad 15 let ze 700,- Kč na 880,- Kč.

Jednou ročně je rodičům zaslán formulář na potvrzení příjmů. S příchodem každého nového dítěte je s rodiči nebo zákonnými zástupci zahájeno správní řízení ve věci stanovení příspěvku na úhradu nákladů na péči poskytovanou dítěti v DDS Hamr na Jezeře. Ne všichni rodiče plní svou povinnost oznamovat veškeré změny, které by mohly vést ke změnám v rozhodnutích. Proto spolupracujeme s kurátory, kteří nám pomáhají s aktualizací příjmů rodin. Vstříc nám vycházejí i některé Úřady práce.

Sociální úsek se také zabývá vyřízením prvního občanského průkazu pro děti, které dovršily 15 let. Občanské průkazy jezdíme s dětmi vyřizovat do České Lípy. Pokud je dobrá spolupráce s rodinou, některé děti si vyřídí občanský průkaz při pobytu doma. Vždy čekáme, až dítě dovrší věku 15-ti let, protože děti do 15-ti let si mohou občanský průkaz vyřídít pouze se zákonnými zástupci. Za uplynulé období bylo vyřízeno celkem 15 občanských průkazů, z toho si jedno dítě vyřizovalo druhý občanský průkaz z důvodu ztráty.

V uplynulém školním roce jsme zaznamenali vyšší počet útěků než v roce předešlém neboť jeden z útěkářů měl za sledované období 17 útěků. Jedná se většinou o krátkodobé útěky z DDS, nevrácení se z dovolenek.

Spolupráce se soudy zůstává i nadále na dobré úrovni, co se týče prodlužování předběžných opatření, nařízení nebo nenařízení ústavní výchovy.

Ke dni 31.8.2021 je v evidenčním stavu celkem 42 dětí, z toho 9 dětí má povolený pobyt mimo zařízení u rodičů. Sedm rodin z těchto devíti si podalo žádost k OS o zrušení ústavní výchovy.

➤ **zpráva sociální pracovnice - zdravotnice** (Pötschová Barbora)

Naše zařízení má uzavřenou smlouvu o léčebné a preventivní péči s dětským lékařem MUDr. Pavlem Gotvaldem, který má ordinaci ve Stráži pod Ralskem a s dětským stomatologem MUDr. Ilonou Tulisovou ze Stráže pod Ralskem, která rovněž ordinuje ve Stráži pod Ralskem. Závodním lékařem je MUDr. Klimša - Mediclinic a.s.

Nově příchozí děti podstoupí vstupní lékařskou prohlídku u Mudr. Gotvalda, který případně doporučí další léčbu či vyšetření. Preventivní prohlídky u dětského lékaře jsou prováděny 1x za 2 roky. Dále dětský lékař zajišťuje povinné očkování a očkování vakcínou Cervarix, které je aplikováno na základě souhlasu rodičů dítěte. 2x ročně jsou všechny děti prohlédnuty u stomatologa.

V tomto školním roce bylo psychiatricky medikováno celkem 22 dětí. Jedné dívce byla psychiatrická medikace nově doporučena. Dvě děti byly hospitalizovány na Dětském psychiatrickém oddělení krajské nemocnici v Liberci. Jeden chlapec byl hospitalizován v Dětské psychiatrické nemocnici Louny a další chlapec v Psychiatrické nemocnici Bohnice na dětském oddělení.

Brýle nosilo celkem 10 dětí. Nově byly brýle předepsány 2 dětem. Děti mají potíže především s krátkozrakostí. Jednomu chlapci byla s příspěvkem od pojišťovny zakoupena nová naslouchadla.

Preventivní zubní prohlídky proběhly v tomto školním roce 2x z toho první preventivní prohlídku 3 děti odmítly, další preventivní prohlídku zvládly všechny děti, z toho jeden chlapec odmítl další zubní ošetření.

V tomto školním roce nebyl zaznamenán žádný úraz.

Děti pravidelně dochází na kontroly na ORL, alergologii, oční, psychiatrii, zubní, foniatrii, ortopedii, gynekologii, kardiologii a chirurgii a k dětskému lékaři.

Hospitalizovány v nemocnici byly 4 děti. Z toho jeden chlapec byl hospitalizován 2x, jednou pro absces pravé ruky a po druhé pro otřes mozku. Jeden chlapec podstoupil odstranění zvětšené nosní mandle. Jedna dívka byla hospitalizována po požití většího množství léků a jedna dívka pro silnou alergickou reakci. 3 děti docházejí na ortopedii, z toho jedna dívka nosí ortopedické vložky do bot. Jeden chlapec dochází na kardiologii. 22 dětí dochází pravidelně na dětskou psychiatrii. 4 děti pravidelně chodí na kontroly na ORL. 12 dětí dochází na oční. 2 děti na neurologii. 3 děti docházejí na alergologii.

Onemocnění Covid 19 mělo v tomto školním roce celkem 16 dětí a 12 zaměstnanců, všechny nakažené děti měly lehký průběh. Nemocné děti byly izolovány a byly zavedeny preventivní opatření, aby se nemoc dále nešířila mezi ostatní děti a zaměstnance. Pravidelně probíhalo testování dětí po návratu do zařízení i během letních prázdnin a také testování zaměstnanců. Ještě před nařízením o

povinném testování zaměstnanců, se někteří zaměstnanci jezdili testovat dobrovolně na odběrová místa ve Cvikově a České Lípě. Většina zaměstnanců podstoupila očkování proti tomuto onemocnění. Po dodání sad pro antigenní testování provádíme tyto testy v našem zařízení a není již nutné dojíždět na odběrová místa. V případě výskytu onemocnění Covid úzce spolupracujeme s hygienou a další PCR testování je zajišťováno mobilními odběrovými týmy přímo u nás v DDŠ.

Celkem bylo v letošním školním roce vynaloženo za léky, brýle, naslouchadla a doplnění lékárníček na nový školní rok 63 940,-Kč. Z toho za brýle 4 400 Kč. Za opravu starých naslouchadel a nová naslouchadla a tvarovku pro Forgáče A. 3 495 Kč. Za léky a zdravotnický materiál 56 045 Kč. Z této částky tvoří také významnou část nákup zdravotnického materiálu v souvislosti s onemocněním Covid 19. V letošním školním roce jsme pořídili respirátory, rukavice, jednorázové nádoby, ochranné obleky, desinfekci a další potřeby.

➤ **stravovací provoz**

(Strnadová Vladimíra)

Stravovací provoz je zajišťován třemi zaměstnanci. Tuto skupinu tvoří vedoucí stravování, která zároveň plní funkci skladníka potravin a další dva kuchaři.

V průběhu školního roku nadále pokračovala vedlejší hospodářská činnost, jež je vyčíslena ve zprávě o hospodaření DDŠ. Zaměstnanci kuchyně jsou nadále povinni dodržovat nařízení vyhlášky č.137/04 a vyhl. č.147/98, tj. stanovení kritických bodů. Vaříme i diety, např.bezlepkovou.

Spotřeba potravin od 1.9.2020 do 31.8.2021 835 237,- Kč

Počty vydaných jídel včetně cizích strávníků :

	naše	cizí	důchodci
obědy	7 581	628	192
večeře	6 665	223	

Potravinová banka

Spolupráce s Potravinovou bankou Liberec začala v říjnu 2017, úspěšná spolupráce pokračovala a k 31.8. 21 byly za uplynulý školní rok dodány potraviny v hodnotě **23.149,-Kč.**

3. Zpráva Základní školy

(vedoucí školy Mgr. Eva Krčmářová)

Zpráva zachycuje činnost Základní školy Hamr na Jezeře za školní rok 2020/21. Do našeho zařízení jsou umísťovány děti s diagnostikovanými poruchami chování a učení. Většina z nich pochází z nestabilního rodinného prostředí. Pro školní výuku

mají mnohdy vytvořeny nežádoucí návyky s různě velkými nedostatky v základních školních znalostech a dovednostech, včetně negativního sociálního chování a z toho často vyplývající velký počet neomluvených absencí. Mnohé z nich mají indikovanou psychiatrickou medikaci a část má i jiné zdravotní handicapy, nejčastěji drobné vady zraku, sluchu, řeči. Vyučovací proces je proto velmi individualizovaný. Tato skutečnost je zároveň dána i skladbou žáků několika postupných ročníků v jedné třídě. Vzdělávací program naší školy zdůrazňuje pevné osvojení podstatných poznatků a jejich spojení s funkčními dovednostmi a se schopností aplikovat je při řešení úkolů, učebních i běžných životních situací. Důraz na kompetence se ve školním vzdělávacím programu promítá do obsahu učiva jednotlivých předmětů a do přístupu k hodnocení žáků. Postřehy a doporučení jednotlivých učitelů se odrážejí v individuálním plánu rozvoje žáka (součást vedené dokumentace).

V rámci hlavní činnosti školy se na vzdělávacím procesu podílelo 5 třídních učitelů: Mgr.Simona Polecová, Ing. Miroslav Pekař /I.pol./, Mgr. Martin Hájek, Mgr.Petra Boroschová a Mgr.Josef Fotr (všichni 22 hod.), dále ředitel DDS Mgr.Konopiský (5 hod.), zástupkyně ředitele Mgr.Ivana Krejbichová (4 hod.), Mgr. Eva Krčmářová (11hod.). Na zkrácené úvazky Mgr.Olga Kostelencová (11 hod.), Mgr.Olga Shutko /od II.pol. 13 hod./ a Irena Šilhánová (13hod.+ 11hod.jako asistent pedagoga). V nezbytných případech a při delší nepřítomnosti učitele se na suplování podílely: Mgr. Olga Kostelencová, Irena Šilhánová a vychovatelka Iva Roubíčková.

Specifickým tématem školního roku 2020/2021 bylo období od 13.března do 7.května, kdy byla ve škole zavedena distanční výuka, která v našich podmínkách představovala rozdělení žáků na několik menších skupin a vzdělávací proces se tak přesunul na jednotlivé internátní budovy, abychom byli schopni dodržet celostátně vyhlášená hygienická pravidla, včetně izolace případných pozitivně nakažených žáků.

V tomto školním roce byly v každé třídě zastoupeny minimálně dva vzdělávací ročníky, nejnižším ročníkem byl od II.pol.4. roč./3 žáci/. Pouze v jedné třídě - ZŠ IV byli žáci 9.ročníku a od II.pol.v ZŠ III žáci 8.ročníku.

Složení tříd : ZŠ I /Mgr.Polecová/-4.,5.,6.ročník, ZŠ II /Ing.Pekař/-6.,7.ročník, ZŠ III /Mgr.Hájek/- 8., 9.ročník, ZŠ IV /Mgr.Boroschová/- 9.ročník a ZŠ V /Mgr. Fotr/- 7.,8., 9.roč. ZŠ. Nejvíce žáků z celkového počtu 41 bylo zařazeno do 8.ročníku ZŠ / 13 dětí/.

Školní rok byl zahájen v pěti třídách ZŠ, ve dvou z nich /ZŠ I a ZŠ V/ byly integrované děti s různými SVP /celkem 10/.

Ke dni 1.9.2020 byl celkový počet žáků školy 27 (chlapců 18, dívek 9). Ke dni 30.6.2021 bylo v ZŠ evidováno 41 žáků v pěti třídách, z celkového počtu žáků bylo chlapců 21 , dívek 20, nejmladšími dětmi byly - Beňaková Bohunka 4.ročník , příchod 16.2. 2021, Beňak Justin 4.ročník, příchod 16.2.2021 a Tomáš Daniel 4.roč., příchod 6.5.2021.

Školní výsledky a chování žáků byly v I.pololetí celkově spíše na hranici průměru, pouze u jednotlivců podprůměrné. Celkem prospělo 30 žáků, nejlepšími žáky za I.pol.byli - Holaj Tomáš, průměr 1,56 a Doležalová Kristýna prospěla s vyznamenáním, oba žáci 9.ročníku. Všichni žáci v I.pol. prospěli a nikdo nebyl nehodnocen.

V chování byly výsledky za I. pol. následující:
30 žáků velmi dobré chování, 6 žáků chování uspokojivé a 1 žák neuspokojivé.

Dvěma žákům byla v I.pol. udělena pochvala třídního učitele za vzorné plnění školních povinností - J. Bendl a V.Luptáková.

Absence za I.pol. : 248 hod-omluvená
174 hod-neomluvená

Prospěch a chování žáků ve II.pololetí byly na podobné úrovni jako v pololetí I., ovšem stoupl počet snížených známek z chování a neprospívající žáci.

7 žáků chování uspokojivé a 5 žáků bylo za své chování hodnoceno neuspokojivě. Ostatní žáci ukončili II. pololetí chováním velmi dobrým.

Ve II.pol. neprospěli dva žáci.

Absence za II.pol.: 1375 hod-omluvená
663 hod-neomluvená

Celkově prospělo 30 žáků, 2 žáci neprospěli. Mezi nejlepší žáky II.pol. patřili :
V. Luptáková a M.Mirvaldová, obě dívky prospěly s vyznamenáním.

Hodnocení a organizace školního roku k 30.6. 2021

Základní škola	5 tříd 4. - 9. postupný ročník
Integrovaní žáci	4.,6.,7.,8.,9.roč. /celkem 10 žáků/

Pedagogičtí zaměstnanci

Učitelé třídní	5
Ostatní učitelé včetně ředitele a asistentky pedagoga	5 (1x 5 hod., 2x 11hod., 1x 4 hod., 1x13hod.) + 11 hod.asistence
Výchovný poradce	1 hod. snížený úvazek

Učební osnovy a plány

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání /ŠVP ZV/

ŠVP ZV, Škola záchraného kruhu, č.j. 266/07 - 01 /1. - 9.roč. ZŠ/

ŠVP ZV, Škola záchraného kruhu, č.j. 266/07 -02 /1. - 9.roč ZŠPr/

Tematické plány pro výuku jednotlivých předmětů na ZŠ a třídách ZŠPr jsou zpracovávány jednotlivými učiteli, včetně „Plánu výchovného poradce“.

Žáci, kteří splnili povinnou školní docházku budou přemístěni koncem prázdnin do VÚM podle rozhodnutí diagnostických zařízení, některým dětem byla zrušena ÚV nebo umožněno přechodné umístění v rodině. Povinnou školní docházku ukončilo celkem 12 žáků.

	ZŠ	žáci ZŠPr
Počet žáků	41	1
Počet tříd	4	1
Počet žáků s vyznamen.	2	0
Počet neprospěl. žáků	2	0
Počet nehodnocených žáků	0	0
2.st.z chování	6	1
3.st.z chování	5	2
Počet opravných zkoušek	0	0
Žáci přijatí do OU, U (VÚM)	...	0

Kvalifikace zaměstnanců školy - učitelé

Předpoklad pro kvalifikaci učitelů škol při DDS : vysokoškolské vzdělání, odborná a pedagogická způsobilost včetně speciální pedagogiky (563/04 Sb.). Tuto podmínku splňovalo 5 učitelů.

2 učitelé mají ukončené magisterské studium nepedagogického směru a pokračují v navazujícím magisterském učitelském programu.

Většina učitelů vyučovala ve všech třídách ZŠ.

Další vzdělávání učitelů

- Mgr.Olga Kostelencová, učitelství pro 1.st.ZŠ, TUL Liberec /4.ročník/
- Mgr.Martin Hájek, dějepis-občanská výchova pro ZŠ, TUL Liberec /2.ročník/

Minimální preventivní program školy

Zpracován ředitelem, vedoucím vychovatelem, zdravotnicí a výchovným poradcem. K dispozici u ředitele DDS.

4. Zpráva úseku výchovy DDS

(ved.vychovatel Mgr.František Novák)

Personální zajištění : 25 pedagogických pracovníků

Personální změny ve výchovném úseku :

- noví zaměstnanci - pí.Poncarová
- ukončení pracovního poměru - p.Krejbič, p.Dostál V.

Rozdělení rodinných skupin:

Vzhledem k aktuálnímu počtu dětí a s ohledem na ubytovací možnosti zařízení bylo vytvořeno 5 rodinných skupin - 2 chlapecké a 3 koedukované. Během pandemie se počet skupin několikrát měnil, jedna ubytovna byla blokována jako „izolační“.

Ubytování dětí bylo zajišťováno na třech internátech (Zuzana, Berta, Šárka).

Rodinná skupina má k dispozici klubovnu a vlastní sociální zařízení, v každé budově je 1 místnost zdravotní izolace. Na internátu Berta jsou tři cvičné kuchyňky s kompletním zařízením pro případné vlastní stravování RS. Na internátu Zuzana je plně vybavená kuchyňka součástí dvou kluboven a jedné vychovatelny. Internát Šárka poskytuje plně zařízený a vybavený internát v nadstandardním provedení, v době pandemie byl internát využíván jako zdravotní izolace pro děti, které se postupně vracely do DDŠ.

Výchovná činnost se řídí plánem činnosti a obsahuje ve vyvážené míře všechny složky výchovy - pracovní, tělesnou, výtvarnou, hudební, rozumovou, estetickou a mravní. Roční plán činnosti je skupinovými vychovateli rozpracován na podrobné týdenní plány s ohledem na aktuální počet dětí, složení skupiny atd.

1. Tělesná - nejčastěji uplatňovaná součást výchovného procesu z důvodu zapojení dětí, oblíbenosti, zaměření vychovatelů. Tréninky stolního tenisu v prostorách školy a zrekonstruovaného internátu Šárka byly vzhledem k opakovanému výskytu nemoci Covid zrušeny. Vychovatelé mají osvědčení v akreditovaných kurzech MŠMT. Ve školním roce 2020-2021 sportovní klání přerušila hygienická opatření a veškerá sportovní zařízení byla uzavřena a sportovní akce jako například celorepublikové olympiády byly zrušeny.
2. Pracovní - získávání základních manuálních dovedností a pracovních návyků, rozšiřování speciálních činností v rámci rodinné skupiny - domácí práce, drobné řemeslnické úkony, ke zdokonalování činnosti v této oblasti výrazně prospívá dílna naší základní školy, kde se děti naučí nové dovednosti, které pak využijí při výchovném procesu na rodinných skupinách.
3. Výtvarná - velmi oblíbená činnost dětí, obrovská škála témat, technik, materiálů. Přestože výchovný úsek nedisponuje výtvarníky-specialisty, výzdoba internátů, jídelny i okolních prostor budov svědčí o oblíbenosti této činnosti a nutnosti fantazie co se týče výběru témat i materiálů. Vychovatelé mají kurzy pro výtvarnou činnost. Pravidelně zručnost našich dětí prezentujeme na Vánoční a Velikonoční dílně ve Stráži pod Ralskem, kde zajišťujeme pracoviště pro ostatní děti. Velikonoční dílna byla letos zrušena.
4. Hudební - tato složka výchovy má v našem zařízení velký prostor, tím spíše, že většina dětí má hudební talent, kladný vztah k hudbě mají téměř všechny děti a my máme pedagogy, kteří jsou schopni je podchytit a rozvíjet.

Částečně prolíná tato složka výchovy do činnosti dramatického kroužku pod vedením všech pedagogů, kteří mají vztah k hudební a dramatické výchově. Účastníme se na vystoupení v DPS Hodkovice nad Mohelkou, letos zrušeno, festival ZUČ byl letos také zrušen.

5. Rozumová - prolíná veškerou činností rodinných skupin, velký prostor pro rozvíjení této složky výchovného procesu je především ve využití doby mezi večerními režimovými činnostmi a večerkou - příprava do školy, soutěže, hry atd. Příprava dětí do školy dostala pevný řád, tak aby děti byly řádně připraveny na výuku.
6. Estetická - prolíná většinou činností - úprava prostor rodinné skupiny, péče o zevnějšek. Výsledky v této oblasti výchovného procesu jsou dobré. Výzdoba prostor jednotlivých RS je osobnější, s větším přihlédnutím k potřebám alespoň minimálního soukromého prostoru dětí.
7. Mravní - nedílná součást výchovného procesu, zvláště ve výchovném zařízení jako je DDŠ, kromě základních informací a návyků je nutné konfrontovat interní působení se širším okolím (akce pro veřejnost nebo akce pořádané ve spolupráci s jinou dětskou organizací). Stalo se již tradicí, že naše děti jsou z hlediska chování a vystupování na veřejnosti hodnoceny velmi pozitivně.

Kvalitní výchovná činnost v plné šíři vyžaduje od pedagogů plné pracovní nasazení, fantazii, kreativitu, empatii, ale také odbornou přípravu. I vzhledem k úpravě zákona o potřebné kvalifikaci se ještě někteří pedagogičtí pracovníci v úseku výchovy dokončují potřebné vzdělávání, studium musí začít noví pedagogičtí pracovníci. Asistenti pedagoga mají všichni požadovanou kvalifikaci kromě dvou.

Přehled postgraduálního studia výchovných pracovníků:

Pedagog. minimum pro AP : p.Kraus,

Ukončili studium závěrečnou zkouškou : pí. Günterová V.

Ukončené bakalářské studium Sppg : Janků Eliška

Studující Sppg Bc. : Dostál J.

Ukončili studium závěrečnou zkouškou : ., pí. Plívová M

Kurzy, školení a semináře : vzhledem k opakovanému výskytu nemoci Covid 19

byly plánované akce zrušeny

Kurz pro pedagogy syndrom vyhoření : zrušen a přeložen na školní rok 2021/22

Školení první pomoci : přeložen na počátek školního roku 2021/22

Školení PO bezpečnost práce : účastnili se všichni vychovatelé

V průběhu první poloviny roku ale i podstatné části druhého pololetí opět byla zrušena v rámci pandemických opatření celá řada celoustavních, výběrových a skupinových akcí se sportovní, kulturní či společenskou náplní.

Vzhledem k celorepublikovým opatřením v rámci prevence šíření nemoci Covid 19 a zákazům cestování mimo hranici okresu se ve větší míře uskutečnily turistické výlety pouze v okolí Hamru.

Na poli kulturním a hudebním jsme nemohli reprezentovat v domovech pečovatelské služby ve Stráži pod Ralskem a v Hodkovicích nad Mohelkou s hudebním i dramatickým programem, tak jak jsme to činili v předchozích letech před Covidem.

Přehled akcí 2020/21:

1. **02.09.2020** Výlet - Petrovice - norování loveckých psů
2. **12.09.2020** Velký Valtinov - návštěva venkovních prostorů farmy
3. **20.9.2020** Mimoň - Kross běh
4. **15.09.2020** Mimoň - Ralská desítka- závod
5. **24.-25.09.2020** Podzimní přebory malá kopaná a vybíjená - Hamr
6. **26.09.2020** Kokořínsko - výlet do přírody
7. **10.10.2020** Hrad Valečov
8. **24.10.2020** Tisícileté lípy, křížová cesta Kotel
9. **03.11.2020** Výlet na kolech Čertova stěna
10. **14.11.2020** Bílý Potok - turistika Smrk
11. **26.12.2020** Ještěd -turistika
12. **30.12.2000** Jizerské hory- turistika
13. **31.12.2020** Kryštofovo údolí- venkovní betlém
14. **09.01.2021** Bílý Potok- turistika
15. **11.01.2021** Bedřichov - lyžování
16. **13.01.2021** Bedřichov - lyžování
17. **14.01.2021** Bedřichov - lyžování
18. **21.01.2021** Bedřichov - lyžování
19. **26.01.2021** Bedřichov - lyžování
20. **11.02.2021** Bedřichov - lyžování
21. **18.02.2021** Bedřichov - lyžování
22. **20.02.2021** Křížanské sedlo - turistika
23. **25.02.2021** Bedřichov - lyžování
24. **27.03.2021** Ploučnice - splutí řeky
25. **04.04.2021** Dubnice - návštěva venkovních prostor farmy
26. **11.04.2021** Ploučnice - splutí řeky
27. **17.-24.04.2021** Rovná u Sušice - jarní pobyt
28. **08.05.2021** Hastrmanní stezka - turistika

29. **09.05.2021** *Cyklovýlet - Podvrší*
30. **18.05.2021** *Cyklovýlet - Mimoň*
31. **20-23.05.2021** *Heřmanice - pobyt s cykloturistikou*
32. **28.-30.05.2021** *Doksy - pobyt s cykloturistikou*
33. **03.06.2021** *Boreček - splutí Ploučnice*
34. **07.-10.06.2021** *Rožmberk - splutí Vltavy*
35. **08.06.-2021** *Cyklomagistrála Ralsko*
36. **15.06.2021** *Chrastava - fotbal*
37. **22.06.2021** *Liberec Anifilm - dobrovolnická činnost*
38. **23.06.2021** *Liberec Anifilm - dobrovolnická činnost*
39. **28.6.-04.07.2021** *Pobyt Pec pod Čechovem - pobyt*
40. **31.7.-07.8.2021** *Rožmberk - Vltava - pobyt*
41. **09.-13.08.2021** *Skautský tábor Hradčany - pobyt*
42. **16.-22.08.2021** *Rozvadov - Nové Domky - pobyt*

I v tomto školním roce se pravidelně konaly schůzky **Žákovské spolusprávy**, které aktivně vedla Mgr. Vratislava Vedralová, na jejichž základě se řešily požadavky ze strany dětí a uskutečnila se řada kulturních a společenských akcí všech rodinných skupin s ohledem na omezení, která vyplývala z covidových opatření. Děti opět v podzimních měsících sbíraly žaludy a kaštiny pro lesní zvěř.

K lepšímu využití venkovního areálu bylo rodinnými skupinami posloužilo i zastřešené posezení s grilem, které jsem využívali jak pro rodinné skupiny tak pro celoustavní akce Žákovské spolusprávy.

Máme také dvě ovečky, které nám spásají trávu. Děti se o ovečky střídavě starají a učí se tak dobrým vztahům ke zvířatům.

Brigádnická činnost:

Naše děti se opět podílely na úpravách a úklidu okolí DDŠ v Hamru na Jezeře.

Spolupráce s ostatními subjekty:

Spolupráce s OÚ Hamr na Jezeře a MěÚ Stráž pod Ralskem, MěÚ Mimoň je převážně zaměřena na pořádání nebo podílení se zabezpečení kulturních akcí jako například Vánoční a Velikonoční dílna, Den dětí, kulturní vystoupení v domově důchodců atd. které ovšem v letošním roce byly všechny zrušeny.

Organizační zajištění hlavních prázdnin je svým základním modelem velmi podobné jako v loňském roce :

Zajištění pobytů dětí u rodin (viz zpráva sociálního úseku)

Prázdninové letní pobyty:

Pec pod Čerchovem (28.6. - 04.7.2021)

- pro některé naše děti opět nové prostředí. Na pobytu bylo 8 dětí. Kompletní vybavení s programem zahrnující výchovu k sebeobsluze. Program byl zaměřen také na turistiku, hry a zážitkovou činnost a poznávání památek v okolí.

Rožmberk - kemp Vltava (31.07. - 07.8.2021)

- malý stanový kemp se sportovním hřištěm u Vltavy. Na pobytu bylo 8 dětí. Denně se vyjíždělo na lodích a vycházelo na trasy do okolí na kulturní památky. Cestou zpět hry a koupání. Děti se učily celkové samoobsluze, tak jako v běžném životě.

Hradčany - skautský tábor (09.8.-13.08.2021)

- pro většinu našich dětí známé prostředí. Stanový tábor v překrásném prostředí. Zúčastnilo se 8 dětí, kompletní zajištění stravy svépomocí. Denně se vyjíždělo na cyklistické trasy do okolí. Byla akce plnění bobříků, hudební večer, táborové hry, další soutěže s různým zaměřením a výlety do přírody.

Rozvadov - Nové Domky (29.09. - 05.7.2020)

- tábor v chatě, na pobytu bylo 8 dětí, pro některé děti nové prostředí, turistické ubytování, strava zajištěna svépomocí, plně vybavené sociální zařízení, pestrý program pro děti, konkrétně zaměřený na hry v přírodě a poznávání přírody. Ideální místo i počasí pro relaxaci a poznávání přírody.

Zajištění budov pro prázdninový pobyt našich dětí i dětí z jiných organizací:

BERTA - určena k pronajímání jiným organizacím a školským zařízením, budova technicky připravena, v letošním roce byla kontrolou a předáváním budovy pověřena pí. Matušková, která se postarala o bezproblémový chod.

ŠÁRKA - určena k pronajímání jiným organizacím a školským zařízením, budova technicky připravena, v letošním roce byla kontrolou a předáváním budovy pověřena taktéž paní Matušková.

ZUZANA - připraveno prázdninové ubytování pro všechny děti zůstávající v zařízení. Průběžnou kontrolou technického stavu budovy byl pověřen Dostál Vladimír, správce budovy.

Opatření pro příští rok ve zlepšení činnosti vidím zejména v návratu ke všem činnostem a akcím, které v tomto školním roce zásadním způsobem limitovaly covidová opatření, která naši činnost mimo i v DDŠ zásadním způsobem utlumovala či znemožňovala. Dále v důslednější kontrole některých nových vychovatelů se zaměřením na dodržování předem stanoveného týdenního plánu činnosti a dále v důsledné kontrole vhodného pedagogického vyjadřování a přístupu k dětem. Rezervy vidím i v důslednější kontrole uložených úkolů, zejména se zaměřením na konkrétní výsledky nebo výstupy z jednotlivých dnů.

5. Zpráva zástupce ředitele

(Mgr.Ivana Krejbichová)

Odkazy na dlouhodobé postupy při přijímání dětí a naplňování zásadního cíle – snaha o vytvoření odpovídajícího zázemí a stability mimo zařízení s ohledem na rodinnou a osobní anamnézu ve školním, popř. dospělém věku, snaha o schopnosti dětí uspět ve společnosti v rámci zákonných a mravních norem.

- **Všechny děti v tomto školním roce byly umístěné do DDŠ po předchozí diagnostice nebo psychologickém vyšetření, většina po předchozím diagnostickém pobytu v DDÚ nebo SVP**

Pozitiva tohoto postupu se dlouhodobě potvrzují, a to z hlediska začlenění dítěte do kolektivu, přijetí režimu, zapojení do systému, snadnější je i počáteční kontakt s rodiči, kteří se umístěním svého dítěte do DDŠ nesetkávají s výchovnou institucí poprvé. I pedagogičtí pracovníci mají možnost vycházet z předchozích zkušeností kolegů. Je nutné konstatovat, že mnohem přínosnější je souvislá diagnostika v porovnání s diagnostikou vycházející z ambulantní péče, popř. z jednorázového cíleného vyšetření specialistů. Nejsnadněji se adaptují děti po předchozím pobytu v DDÚ.

- **Pokračování v možnosti vrátit dítě zpět do původního prostředí formou mimořádných pobytů mimo DDŠ u dětí s PŠD nebo po jejím dokončení**

Některé povolených mimořádných pobytů spojených s docházkou do ZŠ nebo SŠ v místě bydliště vyústily ve zrušení ÚV, a to opět především v případech, kdy rodina nebyla insuficientní dlouhodobě, ale kde došlo ke zvratu ve vztazích dítě x rodič, popř. x škola na základě konkrétní události (rozchod rodičů, jejich nové partnery, neúspěchy ve škole, neúspěchy mezi vrstevníky, změny bydliště a tím i školního kolektivu, navázání na partu jako atraktivní doplněk trávení volného času bez náhledu na důsledky apod.). Tento trend se mi jeví jako velmi přínosný s hlediska nejdůležitějšího cíle umístění v našem zařízení - vrátit dítě do přirozeného prostředí, není-li toto v rozporu s mravní výchovou dítěte.

Významný podíl na těchto pobytech, popř. návratech do rodiny měla opatření proti šíření koronaviru v ČR, možnost distanční výuky pro děti totiž navazovala na jarní prázdniny, pro některé děti pak plynule navázaly prázdniny.

- **Zákonem daný volný pohyb dítěte mimo zařízení (volné vycházky, dovolenky) snižují možnost systematického pedagogického působení na dítě, velmi obtížné je budovat soudržnost skupiny, empatii k ostatním, zodpovědnost vůči kolektivu**

Děti jsou motivovány k možnosti užít si chvíle mimo zařízení, což je ale vrací do předchozích modelů trávení volného času a uvolnění chování, udržování nežádoucích kontaktů na sociálních sítích. Je o to obtížnější zapojovat je do činností vyžadujících energii, kreativitu, spolupráci v kolektivu, aktivní přístup. Pod

tlakem především odborné veřejnosti a institucí je trend uvolňování dětí ze souvislé péče stále silnější, pro organizaci volného času dětí a systematickou a smysluplnou práci pedagogů však stále obtížnější.

- **Nárůst písemné dokumentace o práci s dítětem, plány, průběh výchovně-vzdělávací práce, výstupy, alternativy apod. na úkor vlastní praktické činnosti, a to celoplošně, což s sebou druhotně přináší i úbytek zkušených kvalitních praktiků v oblasti práce s dětmi na úrovni OSPOD**

Cílem práce s dítětem je pomáhat mu orientovat se v rozličných sociálních skupinách, situacích, pomáhat chápat jednání jeho i ostatních, nabízet východiska v řešení vztahových problémů, a to jak těch dlouhodobých, tak aktuálně vzniklých, předkládat, popř. nacvičovat alternativní řešení konfliktů. Etopedická práce se soustřeďuje především na diagnostiku vztahů dítěte směrem k domácímu prostředí a směrem k prostředí DDS a jejich ovlivňování z hlediska dítěte aktivně i pasivně, pomoc s adaptací v neznámém prostředí kolektivního zařízení s omezujícím režimem.

Ve své práci se maximálně snažím vyhýbat se generalizování projevů chování, vnímám chování a jednání dětí jako individualit, snažím se respektovat jejich pocity, hledám souvislosti mezi původním prostředím a projevem dítěte, abych mohla pomoci vytvářet zpětnou vazbu, která by dítěti pomohla při návratu do „civilu“. Tato skutečnost se mi jeví stále naléhavější, protože přibývá dětí, které přicházejí z rodin insuficientních v oblasti vztahové, přičemž materiální zázemí je v normě.

Problémem dětí ze sociálně slabších rodin je školní zanedbanost, popř. nízký intelekt a neschopnost dětí se soustředit na výuku. Děti přicházejí většinou bez návyku na školní docházku, s averzí ke školnímu systému jako celku, bez uvědomění důležitosti vzdělání pro život, což souvisí s jejich dosavadním životem bez pevných pravidel. Pedagogům se daří poměrně úspěšně korigovat rozdílné výchovné přístupy vzhledem k věkové odlišnosti, aby děti chápaly ne zcela rovnoměrně postavená měřítka.

Výrazným osobnostním rysem zůstává vysoká míra sebestředných projevů, absence empatických postojů vůči vrstevníkům, častá je, bohužel, i lhostejnost ve vztazích s rodiči. Nepodnětné, výchovně syrové rodinné prostředí neumí dítěti předat pocity vzájemné potřeby, starostlivosti, soucítění, chybí potřeba pomáhat nezištně, s přirozenou samozřejmostí. Pomyslné ekonomické klapky na očích, které děti vstřebávají v rodině i v médiích, je vedou k automaticky natažené ruce pro odměnu za cokoli (nemusí se ovšem jednat jen o materiální odměny, stejně tak se dožadují výhod, privilegií). V některých případech suplují úlohu rodičů prarodiče, popř. jeden z nich, v tomto případě bývají vztahy spontánnější, hlubší, upřímnější. Případů, kde zcela chybí rodičovská autorita, ale mnohdy i snaha o ni, přibývá.

Po předešlých zkušenostech jsme zůstali u modelu věkově různorodých skupin, částečně i skupin koedukovaných, čímž zajišťujeme přirozenější vztahové prostředí. Pro starší děti jsou spontánní projevy mladších obtížné, znervózňující a zvládnání života ve skupině tak vyžaduje značné sebeovládání, ústupky, nutnou dopomoc, trpělivost pro starší, nutnost přizpůsobit se, přijmout povinnosti a napodobovat pomáhající praktiky starších pro ty mladší. Zvláště pro jedináčky a děti s výrazně staršími sourozenci je toto spoluužívání velmi náročné, ovšem o to potřebnější. Negativním fenoménem zůstává neochota dětí spojit se v pozitivní skupinu, užívat si společných činností, pozorujeme individuální prožitek bez dalšího přenosu.

Etoped - rodina

Způsob komunikace a práce (v lepším případě spolupráce) s rodinou, ať už jedním vychovávajícím rodičem nebo více zúčastněnými, začíná zjištěním, jakou roli v selhání dítěte přisuzuje dospělý sám sobě. V tomto ohledu se setkávám s pestrou škálou sebehodnocení, od krajně sebeobviňujících (výjimečně) přes transfer na jiného dospělého (současného či bývalého životního partnera, prarodiče, sourozence, učitele, kurátory apod.) až k postojům sebeobětujícím (v těchto případech se jedná až o projevy blízké psychickému týrání dětí). Velmi složitá je práce s dětmi, které jsou prostředníky

v nesmiřitelném boji rodičů, kteří žijí odděleně. Dítě, i když často zneužívá tento vztah

ve svůj materiální prospěch, je extrémně nejisté, neumí se orientovat v kladných a záporných lidských vztazích, snadno se naváže na problematické jedince, kteří jsou jim zdánlivou, momentálně silnou pseudopodporou. Ideální je v těchto případech, podaří-li se dítěti nabídnout důvěru, klid, jistotu, určitou ochranu před patologií rodiny. Je problém pomáhat dítěti utvářet vlastní názor na situaci doma, protože vliv jednoho či obou zneprátených rodičů je deptající.

Bohužel musím konstatovat, že se také stále častěji setkávám s pocity lhostejnosti dětí vůči rodičům, mnohdy se jedná i o opovrhlivé postoje, pramenící ze subjektivního pocitu intelektové, věkové, vzhledové, generační či vztahové nadřazenosti, chybí ochota komunikovat, respektovat. Většinou se v těchto případech jedná o matky samoživitelky, které těžko zvládají svou vztahovou a finanční situaci a samy hledají oporu právě ve svých dětech, občas je do nepřírozeného vztahu tlačí nadměrný strach o dítě (většinou u děvčat), ten se pak stává nejvýraznějším citem. Dcery-chůvy pro mladší sourozence jsou také většinou vychovávány bez hlubšího citu, spíše jako pomocnice s dospělou rolí. V době, kdy k nám přicházejí děti z takového rodinného prostředí, není většinou příliš velká šance vztahy ozdravit, možná jen navést obě strany k určitým vytvořeným kompromisům a toleranci.

Stejně tak se ale v tomto školním roce několikrát projevila citová absence ze strany rodičů – „dítě se mi nepovedlo, když mi ho nespravíte, tak o něj vlastně ani moc nestojím, doma mi to kazí, mám ještě další...“. Tam je možnost vztahové nápravy mizivá, snažíme se tedy o vytvoření vazeb na děti nebo dospělé okolo dítěte v DDS, daří-li se nám zmírnit výchovné problémy u těchto dětí, přistupujeme po ukončení povinné školní docházky k možnosti umístění do DD.

V některých případech se osvědčila vhodnost konfrontace generačních názorů za přítomnosti třetí osoby, pomoc při pojmenování a vyslovení pocitů a názorů, vyjasnění citlivých vztahových momentů. Nutno konstatovat, že došlo k urovnání některých hlubších nevyřešených rozporů, což je pozitivní pro další osud dítěte. Několik případů se stalo důkazem toho, že nelze uspěchat touhu po samostatnosti, je důležité posoudit kromě připravenosti dítěte i stabilitu rodinného zázemí. I věk dětí končících povinnou školní docházkou je nejkritičtější a nízká prahovost vůči negativním vlivům maximálně varují. Zároveň je ale nutné tlumit krajní ostražitost rodičů, která jejich pubertální děti provokuje k protestům, nechťejí se lišit, chtějí splynout se svou vrstevnickou skupinou a na rodiči je, aby důvěřoval své předchozí výchově a byl pouze „kontrolním pozorovatelem“ a hlavně poskytovatelem hodnotného zázemí. Být svým dětem důvěrníky se jim asi v této fázi už nepodaří, je ale možné s nimi

fungovat v jakémsi tolerančním středu. K tomu je ovšem nutné, aby změnu ve vztahu pochopily obě strany a byly ochotny přistoupit na kompromisní řešení s danými pravidly. Není výjimkou vztah rodiče k instituci jako k výrobci přístroje – „nefunguje, porad', co s ním nebo oprav...“ Někteří mají tendenci využít pedagoga k předání vlastních pocitů, požadavků a postojů vůči dítěti jako suplující element jejich vlastní autority.

Komplikovanější je práce s rodinou i z důvodu minimálního časového prostoru, prokazatelně efektivnější je tam, kde jsou rodiče vstřícní, vnímaví, konstruktivní, osobně se účastní na komplexním výchovném procesu a chápou pedagogy v DDS, kurátory, popř. psychologa jako spolupracující tým, cítí k nim důvěru a snaží se podle svých možností aktivně zpracovávat jejich postřehy, závěry, rady. Musím ovšem konstatovat, že narůstají případy „dítěte v servisu“ – cosi se nám porouchalo, vy to spravte – a po měsíci či dvou údiv, že se dítěti v zařízení vlastně líbí, má tu kamarády, pestrou činnost a domů se mu vlastně ani moc nechce. Lhostejnost, s jakou povinnostně přijímají někteří rodiče dítě na dovolenkový pobyt, je odstrašující a jasně koresponduje plytkost citového zázemí. Značná část dovolenkových pobytů je iniciovaná z naší strany nebo ze strany dětí, v některých případech je velmi přínosná spolupráce s OSPOD. Mnohdy je velmi obtížné rodinné příslušníky kontaktovat jakkoli, písemně, telefonicky, elektronicky nebo osobně.

Velmi málo nadějná je jakkoli odborně a komplexně vedená péče o děti z větších, sociálně slabých komunit (především romských), kde jsou patologické sociální vzorce natolik vštípené, že je prakticky nemožné je podstatněji narušit a ovlivnit. Je ovšem pravdou, že těchto dětí k nám přichází stále méně. Je patrné, že v současnosti je preferováno jejich umístění v dětském domově a až v momentě krajního selhání (trestná činnost, vysoká agresivita) se děti dostávají k nám. S tím souvisí i zmiňovaný vyšší počet dětí přemístěných k nám právě z DD.

Silnou motivací pro většinu dětí jsou pobyty v domácím prostředí, je třeba jich i nadále využívat na základě nanejvýš spravedlivého a objektivního posouzení chování dítěte, především dlouhodobě. Stále markantnější je ale model „internátního“ umístění, kdy děti jezdí domů prakticky každý víkend (pokud tím nenaruší rodičovský program) - rodiče se tak uvolňují z každodenních únavných starostí spojených se školní docházkou a trávením mimoškolního času svých dětí (obzvláště u dětí v pubertálním období, kdy je komunikace, především ta povinnostní, pro mnohé rodiny nezvladatelná). Domnívám se ovšem, že v tomto školním roce se projevil i negativní vliv častějšího, dnes už vlastně nárokového pohybu mimo zařízení, oslabila se funkčnost instituce ústavní výchovy. Procento pravidelně odjíždějících dětí je stále poměrně vysoké, zároveň ale přibylo dětí, které nemají možnost pobytu v rodinném prostředí.

Medikace dětí ve výchovném procesu

Medikace dětí psychofarmaky stále narůstá, je téměř výjimkou dítě, u něž není podporována alespoň pozornost ve škole, přidružují se antidepresiva, popř. specifická léčiva. Mnohé absolvovaly jeden či více pobytů v dětských psychiatrických léčebnách. Stále více se i pedagogové dožadují „pilulek na dobré chování“, ale bez vhodných výchovných postupů by mohlo docházet k utlumení vývoje osobnosti dítěte. Je nutné tedy zvažovat ve spolupráci s dětským psychiatrem nutnost, popř. míru medikace. Obzvláště v jednom případě se zcela zjevně podařila spolupráce mezi pedagogy a

psychiatrickou, kde změna medikace způsobila výrazně pozitivní změnu v chování chlapce. Domnívám se, že v našem zařízení jsou tyto principy zažité a účelně využívány. Několikrát jsme se setkali s úmyslným vysazováním medikace rodiči, pravidelně řešíme tyto úniky ze strany dětí i přímo v zařízení (v některých případech bylo nutné přistoupit k jiným formám podávání léků – tekutou formou nebo rozmělněné - pro účelnou kontrolu). Většina dětí ale chápe tato lékařská opatření jako pomoc, popř. úlevu.

Etoped - OSPOD

Nezbytnou součástí etopedické práce zůstává úzká spolupráce s příslušnými OSPOD, která je takřka u všech dětí na vysoké úrovni, pracovníci důvěrně své klienty znají, mnozí s nimi pracují i v rámci svých programů. Vzhledem k narůstající klientele z materiálně zabezpečených rodin, kde selhává komunikace mezi dítětem a rodičem, je pro nás intervence OSPOD vůči rodině nezbytným spojovacím článkem. Problémem bývá v některých případech nedůvěra v kurátora, pocit, že je pro rodinu represorem a ne pomocníkem. Tento postoj se občas přenáší i na naše zařízení.

Velmi důležitá a přínosná je úloha kurátora v případě podmíněného propuštění dítěte nebo mimořádné dovolenky podmíněné školní docházkou v místě bydliště, pravidelně jsme s ním v kontaktu a jeho prostřednictvím sledujeme, jak dítě prospívá v rodině i ve škole. V případě opakovaných nebo výrazných problémů (útěk, agrese apod.) zasahujeme nejprve formou pohovoru v zařízení, nedojde-li k nápravě, dítě se následně vrací zpět do DDŠ. V letošním roce jsme tuto možnost využili ve 2 případech, ve 2 případech pak byla zrušena ÚV.

Úzká návaznost na OSPOD je v současné době posílena ještě nutností spolupráce ve věci podávání návrhu přemístění dítěte do jiného zařízení. V tomto ohledu se stále potýkáme s nejistotou vydání soudního rozhodnutí včetně nabytí právní moci, s problémy, které tím vznikají – termíny přemístění, u SŠ prodlevy ve výuce, demotivace. V současné době, po zkušenosti, řešíme otázku přemístění podání vlastního návrhu přímo k soudu, což se ukázalo být pružnějším řešením.

Bohužel právě v této sféře spolupráce se nejvíc projevuje nechuť zkušených kurátorů a sociálních pracovníků vyměnit terénní práci s dětmi a jejich rodinami, prevence v rámci pobytových programů apod. za kancelářskou činnost omezující osobní kontakty především z časového důvodu, někteří z nich svou práci opouštějí a jsou nahrazováni mladšími, méně zkušenými kolegy bez praktické znalosti terénu a mnohdy i příslušné administrativní práce, což se letos prokázalo v zanedbání jednoho přemístění.

Návaznost na ukončení povinné školní docházky

Problematická je už samotná legislativa přihlašování na SŠ. Podpisy rodičů na přihlášky, systém zápisových lístků, sociální nezdatnost rodičů, v případě „civilních“ škol problém s nižším ročníkem ukončení ZŠ, podprůměrné školní hodnocení, snížené známky z chování – to všechno jsou vršíci se překážky v jinak běžné rutíně vstupu na SŠ. Často je nutné intervenovat na budoucích SŠ, determinace ústavním zařízením není zcela odbourána. Proto je v našem zařízení realizace umístění dětí po ukončení povinné školní docházky otázkou prakticky celého školního roku.

U některých dětí, resp. jejich rodičů, jsem opět ocenila aktivní postoj vůči dalšímu vzdělávání, kdy část nutné agendy zajistili samostatně. Tento přístup je nanejvýš potřebný, je-li v něm zainteresováno i dítě, zvyšuje se tím míra zodpovědnosti a zájmu obou. Jedná-li se v jakékoli formě o studium na SŠ mimo síť výchovných zařízení, je samozřejmostí, pokud nenastanou zvláštní okolnosti nebo si to rodiče nevyžadají, nevstupovat jako instituce do vztahů směrem ke škole.

Po ukončení povinné školní docházky má dítě umístěné v našem zařízení několik možností:

Zrušení (popř. nenařízení) ÚV

Ústavní výchova v tomto školním roce byla zrušena sedmi dětem, jež ukončily povinnou školní docházku, všechny jsou přijaty k dalšímu vzdělávání dle svých možností a schopností.

Přechodné umístění mimo zařízení s výběrem učebního, popř. studijního oboru v místě bydliště

Tradičně tuto možnost přesunujeme na zařízení poskytující péči dětem s ukončenou PŠD – dítě je přemístěno a zároveň nastupuje na mimořádnou dovolenku umožněnou tímto zařízením ve spolupráci s příslušným OSPOD. V tomto školním roce nikdo tuto možnost nevyužil.

Prodloužení pobytu v našem zařízení se současným zařazením do učebního, popř. studijního oboru v blízkosti DDÚ (popř. internátní pobyt)

Vzhledem k tomu, že žádné z dětí nebylo z hlediska projevů chování dostatečně stabilizované a samostatné k dennímu dojíždění do školy nebo internátnímu pobytu při SŠ a vzhledem k předchozím negativním zkušenostem nebyl nikomu po ukončení PŠD pobyt v DDŠ do dalšího školního roku prodloužen.

Přemístění do VÚ (popř. DD) s přihlédnutím k vybranému učebnímu, popř. studijnímu oboru a k místu bydliště

Do VÚ jsme letos přemístili 3 chlapce a 3 dívky, z toho jednu do DD.

Mimořádná dovolenka

O tuto formu pobytu mimo DDŠ požádali ke školnímu roku 2021/2022 rodiče 3 dětí, z uplynulého roku zůstávají v této formě péče rodičů 3 děti v PŠD.

Lze konstatovat, že tato forma pozvolného návratu do rodiny se osvědčila a rozhodně zůstávám jejím podporovatelem. Je však nutné odkrýt snahu rodičů přesunout část své zodpovědnosti na instituci v případě, že se dítě neprojevuje asociálně a rodič potřebuje mít pouze reálnou hrozbu. Snižuje se tím jeho autorita a z hlediska vývoje dítěte je takový stav kontraproduktivní. Hranice mezi chápáním mimořádné dovolenky z hlediska rodičů jsou velmi citlivé a je nutná úzká spolupráce s OSPOD.

Formy činnosti s dítětem

Dětem jsou v našem zařízení nabízeny poměrně pestré mimoškolní činnosti, které jim dávají možnost rozvíjet, častokrát teprve objevovat jejich nadání, nabízejí formy trávení volného času během dovolenek i pozdějšího trvalého pobytu mimo zařízení. Vítám úbytek akcí, ve kterých jsou naše děti v rolích pasivních účastníků bez

možnosti využití vlastní fantazie, dovedností, potenciálního nadání. Nově se v našem zařízení rozvinula práce s dětmi po muzikální stránce, čímž se doplnil výrazný nedostatek v komplexní činnosti s dětmi.

Naopak proběhlo víc akcí, skupinových i výběrových, jedno i vícedenních, které probíhají mimo zařízení, kde jsou děti pod více či méně skrytým dohledem pedagoga nucené postarat se o základní potřeby. I fyzicky náročnější aktivity outdoorového charakteru – cyklistika, náročnější turistika, vodáctví – jsou rozhodně přínosem k celkovému rozvoji dětí. Osvědčilo se rozšíření těchto aktivit v méně náročné podobě (např. jednodenní výlet, činnost směřovaná k určité dovednosti apod.) pro děti mladší a fyzicky slabé. Zdůrazňuji přítomnost dospělého, protože naše děti jednají podle dosavadních zkušeností a při přílišné volnosti sklouznou k osvědčeným praktikám, tedy momentálnímu uspokojení a požitku.

Během dlouhodobějších pobytů se předpokládá volnočasový program, ovšem vzhledem k existenci výchovných problémů se současným dodržením základních režimových návyků. Trend vyšší fyzické zátěže, tím i zvyšování psychické odolnosti s sebou přináší příležitost upevňovat sebevědomí nejpřirozenější cestou – „já jsem to dokázal, překonal“. Při výběru dětí na akce zohledňujeme náplň a náročnost, abychom dostali co možná nejefektivnější míry zátěže.

V etopedické práci se osvědčily z hlediska monitorování dítěte, úrovně jeho vyspělosti, samostatnosti a zodpovědnosti a jeho zařazení v sociální skupině vícedenní pobyty mimo zařízení, kde se vytváří zcela odlišná skupina dětí z různých rodinných skupin. Jedná-li se o pobyty v přírodě nebo sportovně zaměřené, jsou zároveň zkouškou tělesné i duševní síly a vyspělosti. Výborně lze vyzorovat spontánní interpersonální reakce, děti předem neznají projevy ostatních a jsou nuceny se v daném prostředí a situaci orientovat.

Výrazně se během pobytů a společných akcí projevuje mělkost vztahů mezi dětmi, minimální zodpovědnost vůči kolektivu, touha po konkrétním prožitku bez další návaznosti. Přesto děti stále tyto činnosti vyhledávají a do určité míry jsou pro ně motivační.

Dítě v rodinné skupině

Do života a atmosféry rodinných skupin se jasně odráží rodinné zázemí většiny dětí, jejich tendence upoutávat pozornost na sebe, zajistit si svoje pohodlí, upřednostňovat své nároky, zároveň ráda konstatují, že se víc setkávám s přátelštějšími vztahy mezi dětmi (ne ve všeobecné rovině, spíše dvojice, popř. skupinky), děti mají tendenci se setkávat i mimo zařízení, v době víkendů a prázdnin v rámci dovolenek, setkávají se i vzájemně v rodinách. Podařilo se nám zvýšenou kontrolou příjezdů vymýtit tendenci k seskupování dětí před návratem do DDŠ z dovolenek.

Doporučuji ještě více začleňovat činnosti a akce, do kterých se aktivně a s nadějí na osobní úspěch zapojí i děti méně talentované i děti, které jsou ve vnitřní hierarchii na nižších postech. Alternativou, která tu chybí, jsou aktivity, které nastolí zdravou soutěživost podporující náležitost ke skupině. Atmosféra skupiny by tak byla schopná poskytnout i těm nejslabším dětem větší pocit jistoty, který teď hledají většinou u jednotlivých dospělých. Je pravda, že děti k nám přicházejí se stále větší nechuť k jakékoli činnosti vyžadující aktivitu, většina má zažitý vyhraněně pasivní

způsob trávení volného času. Průvodní, asociální aktivity (alkohol, cigarety, noční potulky apod.) jsou pro ně samozřejmostí a spontánně se diví, proč jim je dospělí zakazují, vymlouvají.

Děti k nám přicházejí ze stále méně podnětného prostředí rodiny a postupně zjišťují, že náplň volného času je v DDS pestřejší, korigují-li své chování, nepocítují v takové míře ani vázanost ústavem, naopak mají větší prostor k vyjádření svých pocitů a názorů, větší svobodu v projevech a rozhodování. Paradoxně tak docházíme k nárůstu situací, kdy dítě zvolí raději víkendový nebo prázdninový pobyt v rámci DDS, protože doma nemá smysluplnou náplň volného času, často i napojení na původní závadové party ochabuje a dítě tím ztrácí i vrstevnické vazby.

Negativně se odráží, jak už jsem zmínila výše, nemožnost soustavnější práce s dětmi z důvodu navršení volného pohybu dětí mimo zařízení.

Pedagogická atmosféra

Přetrvávajícím problémem v našem zařízení je nejednotnost pedagogů v přístupu k výchovným pravidlům, vzájemné nerespektování práce druhého a odlišných metod, častá neochota vůči lidské dohodě, netolerance případného dílčího pochybení. Děti jsou velmi vnímavé, nesoulad mezi dospělými zneužívají, tuto atmosféru absorbují a přenášejí do svého chování, hůře přijímají dospělou autoritu všeobecně, jistotu mají jen v té své, tedy skupinovém vychovateli, popř. třídnímu učiteli. Pro další život je tento postoj sociální brzdou.

Nejdůležitějším momentem v práci etopeda v zařízení tohoto typu je úzká spolupráce s ostatními pedagogy, ve výchovném i vzdělávacím úseku. Každá intervence ze strany dítěte či dospělého je přínosem v náhledu na vztahy ve skupině, pravidelná rámcová hodnocení chování a jednání dítěte sjednocují a ucelují náhled na celkový vývoj a umožňují další směřování pedagogického vlivu na něj. Stejně tak se snažím i směrem k pedagogům přenášet zjištěné změny v rodinném prostředí, vztazích, atmosféře, postoje dětí vůči ostatním, jeho obavy, přání apod.

Shrnutí

Na základě zkušeností lze shrnout oblasti činnosti etopeda ve stávajících podmínkách do těchto bodů:

- činnosti vyplývající z povinností etopeda (vstupní rozhovor, zpracování osobní dokumentace, adaptační období, poutěkové rozhovory, posudky na děti pro soudy, OSPOD, PČR apod., výstupní zprávy)
- individuální práce s dětmi směrem k rodině (monitorování vztahů s rodinou, cílená komunikace, kontakty, pokud možno i osobní, zainteresování rodiny na výchovné práci, úzká spolupráce s pracovníky OSPOD)
- individuální práce s dětmi v rámci plánu rozvoje dítěte (adaptace ve skupině a ve škole, vztahy mezi dětmi a k dospělým, úroveň zvládnutí režimového systému)
- spolupráce s výchovným poradcem, rodinou, OSPOD v problematice umístění po ukončení povinné školní docházky
- monitorování chování dítěte umístěného mimo zařízení, pravidelná setkání s rodiči, kontakt se školou a OSPOD

- malá komunitní sezení (rodinná skupina, třída + ped. prac.)
- jedno i vícedenní akce pro děti, které nemají možnost odjíždět na dovolenky mimo zařízení

6. Kontroly a inspekce

(Zápisy kontrol jsou uloženy v archivu ředitele)

MŠMT, odbor kontroly a dozorce ve VS - září 2020

Finanční úřad Liberec, odbor Č.Lípa - daňová kontrola - červen 2021

7. Závěrečné hodnocení

Uplynulý školní rok byl výrazně poznamenán pandemickou situací v ČR. Nadále platí, že pedagogická činnost v DDS je obtížně měřitelná a pro některé kritické pohledy z vnějšku těžko obhajitelná. Dílčí úpravy průběžně zaznamenával nově zavedený systém hodnocení dětí, který vnesl do pedagogického týmu rovnější přístup a zjednodušení. Během roku jsme si otestovali, že i pro děti jsou nová pravidla srozumitelnější a pochopitelná. Došlo k výraznému posunu v čtenářské gramotnosti a přirozenému zájmu o čtení u dětí DDS založením otevřené knihovny. V průběhu celého školního roku jsme se museli, stejně jako zbytek společnosti, intenzivně zabývat epidemiologickou situací v ČR. K onemocnění Covid docházelo u dětí i dospělých naštěstí průběžně, takže nedošlo k vyloženému krizovému stavu. Část dětí jsme začali vzdělávat distančně, došlo k řadě opatření v rámci organizace, s důrazem na zvýšenou hygienu. Byly zrušeny veškeré sportovní a umělecké soutěže, které po léta dopomáhaly k pozitivní motivaci dětí. Jako v jiných společenských sférách jsme se museli s novou situací vyrovnat a učit se „za pochodu“. Zvýšený psychický tlak byl po pracovní stránce vyvinut na dospělé zaměstnance, tak i logicky na umístěné děti. Podařilo se výraznějším způsobem investovat do rekonstrukce vnitřních prostor a sociálních zařízení jednoho z internátů. Personál v DDS je takřka plně kvalifikován a využívá dlouholetých zkušeností mnoha pedagogů. Nadále platí, že mezi hlavní priority v DDS patří vzdělávání dětí, kvalitní vyplnění volného času, úprava zdravých hodnotových priorit a snaha o maximální resocializaci umístěných dětí.